

YLEISTEN KIRJASTOJEN KONSORTIO: OHJAUSRYHMÄ

ESITYSLISTA 5.4.2017 klo 10-15

Paikka: Pasilan kirjasto, KiFin neukkari

Läsnäolijat: Virva Nousiainen-Hiiri (pj.), Aino Ketonen (siht.), Tuula Haavisto 10-11.30, Erkki Lounasvuori 12-, Päivi Savinainen, Heidi Enberg, Saara Leskinen, Asko Rossi, Kaisa Hypén, Kati Vuontisjärvi, Marko Ojala, Matti Sarmela, Pia Kontio, Hanna Martikainen.

Etänä: Arja Kuisma, Tuija Sirviö-Lappalainen, Kai Sormunen, Matti Jussila

1. Kokouksen avaus
Puheenjohtaja Virva Nousiainen-Hiiri avasi kokouksen klo 10.03.
2. Työjärjestyksen hyväksyminen
Esityslista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.
3. Uusi ohjausryhmä: jäsenet esittäytyvät
Uuden [ohjausryhmän](#) jäsenet esittäytyivät.
4. Ajankohtaista kirjastoista

Helsinki/HELMET/Tuula Haavisto, Virva Nousiainen-Hiiri, Matti Sarmela

Helsingin kaupungilla on meneillään toimialauudistus, josta aiheutuu kirjastolle muutoksia: Tuula Haavisto on nimetty uudeksi Helsingin kaupungin kulttuurijohtajaksi ja parhaillaan rekrytoidaan uutta Helsingin kirjastopalveluiden johtajaa. Kirjaston hallinto- ja tukipalvelut siirtyvät toimialalle. Virva Nousiainen-Hiiri kertoi, että myös Hankinta- ja luettelointitoimiston nimi muuttuu: Aineisto- ja metatietoyksiköksi. Virvan alaisuudessa on myös valtakunnallisia tehtäviä: Monikielinen kirjasto ja Yleisten kirjastojen konsortio. Matti Sarmela kertoi, että hänen vastuullaan on valtakunnallisen kehittämistehtävän operationaalinen toiminta. Kirjastot.fi, kansallinen yhteistyö, Keskuskirjaston kaukopalvelu sekä kansainvälinen yhteistyö kuuluvat jatkossa samaan yksikköön. Lisäksi uuden organisaation toimintasäännössä määrätään, että Virvan ja Matin yksiköt vastaavat yhteistyössä konsortion tuesta, Monikielisestä kirjastosta ja yleisten kirjastojen osuudesta metatietoprosessin valtakunnallisessa kehittämisessä.

Helsingin kaupunginkirjasto kilpailuttaa aineistohankintojaan (kirjoja). Työprosessien tehostaminen on huomioitu myös kilpailutuksessa ja jatkossa saapuva aineisto tulee mahdollisimman valmiina hankintaan ja siitä edelleen kirjastoihin. Aineisto olisi tulevaisuudessa valmiiksi: tarroitettu, muovitettu, myös genre ja signum (luokitus ja pääsana) olisivat kirja-aineistoissa jo saapuessaan valmiina. Tiedot annettaisiin jo tilausvaiheessa ennakkotietojen pohjalta. Helsingissä on tarvetta henkilökunnan käytön tehostamiselle. Henkilösäästöjä halutaan saada mm. kehittämällä tehokasta kellutusta. Tähän liittyen kirjastojärjestelmä Sierra: lta odotetaan hintaa älykkään kellutuksen vaatimille

toimenpiteille (rajapinta integraatio). Kellutusjärjestelmän toimittaa Lyngsøe systems ja järjestelmän nimi on IMMS (Intelligent material moving system). Järjestelmä on käytössä mm. Oslon kaupunginkirjastossa. Kirjastojärjestelmien kehitystä seurataan. Virva Nousiainen-Hiiri on ollut Eduskunnan Sivistysvaliokunnan kuultavana liittyen [Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin tekijänoikeudesta digitaalisilla sisämarkkinoilla](#). Kaikkien kirjastojen kannalta esimerkiksi tiedon louhinta on tärkeää luotettavan ja tarkan metatiedon tuottamisen tuottamiseksi.

Ylöjärvi/PIKI/Marko Ojala

Marko Ojala kertoi, että Ylöjärven kirjasto on tehnyt yhteistyötä Tampere Film Festivalin kanssa ja kirjaston tiloissa tarjotaan katsottavaksi valikoima festivaalin valitsemia lyhytelokuvia. Hankkeella on EU-rahoitus ja vastaavaa kirjastotoimintaa on myös Kölnissä ja Berliinissä. Palvelimet tulevat PicturePipen kautta. Tulevaisuudessa on tarkoitus, että elokuvat ovat katsottavissa myös etänä, kirjastokortilla ja pin-koodilla. PIKI –kirjastojen Kirjastolevy on ollut hyvin suosittu ja se on tuonut paljon näkyvyyttä musiikkikirjastotoiminnalle. Kirjaston taloudellinen tilanne on hyvä ja esimerkiksi sunnuntai-aukioloja on voitu jatkaa. PIKIn e-aineistojen lainaus on kasvanut ja etenkin e-lehtien lainaus. PIKI -verkkokirjastossa on otettu käyttöön responsiivinen käyttöliittymä 3.4.2017. PIKI-kirjastoissa on myös meneillään remontteja tai uusien tilojen rakentamista. Remontteja on Tampereen pääkirjasto Metsossa, Parkanon kirjasto on juuri remontoitu, uusia tiloja Tampereella on saatu Koilliskeskukseen ja Tesomalle valmistuu uusi kirjasto alkuvuodesta 2018 (molemmat ovat hyvinvointikeskuksia, samoissa tiloissa mm. useita kunnallisia toimijoita), Nokian kirjaston rakentamisesta on vihdoin tehty myönteinen päätös. Myös Vesilahti ja Lempäälä saavat uudet kirjastot.

Raasepori/Lukas-kirjastot/Heidi Enberg

Raaseporissa on 6 kirjastoa, kirjastoauto ja kirjastoissa työskentelee yhteensä 16 ihmistä. Yhteen lähikirjastoon on tulossa omatoimikirjasto laajennetuina aukioloajoin. Mikroväylä toimittaa tarvittavat laitteet ja kulunvalvonnan tämän toteuttamiseen. Erityisen ajankohtaista tänä vuonna Lukas-kimpassa on liittyminen HELLE-kimppaan ja kirjastojärjestelmän vaihto KOHAan. Maarit Tuomisto, joka on ollut Porvoossa KOHA ja HELLE-kirjastojen pitkäaikainen projektipäällikkö aloittaa Siuntion Kulttuuri- ja vapaa-ajan johtajana 1.6.2017. Sähköiset aineistot ja niiden käyttö on ollut myös LUKAS-kirjastoissa kasvussa. Raaseporissa kirjastoauto on nyt kuntavaalien aikana toiminut ennakkoäänestyspaikkana.

Kuopio/Päivi Savinainen

Aineistojen varausmaksut ovat poistuneet ja varausten määrät ovat kasvaneet huomattavasti. Kuopion alueella välimatkat kirjastojen välillä ovat pitkiä, joten erilaisia tapoja hillitä kuljetuskustannusten nousua on mietitty. Kuopion maakuntakirjastopäivillä on perehdytty kellutukseen. Kuopio on liittymässä Melinaan ja RDA-luettelointiformaatti otetaan samalla käyttöön. Koko henkilökunnalle järjestetään perehdytystä RDA:han käyttöönottoaiheessa. Nilakan kunnissa on tehty kirjastopalveluitakin uudella tavalla, kun on otettu kirjastoissa käyttöön laajennetut aukioloajat ja asiakkaat ovat voineet olla yhteydessä tarvittaessa kirjaston asiakaspalveluun videoyhteyden avulla. Kuopion alueelle on tulossa 2 kirjastolle uudet tilat ja 1 kirjasto peruskorjataan. Kyseiset kirjastot tulevat toimimaan laajennetuilla aukioloajoilla. Tämän vuoksi laajennetun aukiolon mahdollistavista teknisistä toteutuksista on menossa kilpailutus. Tarkoituksena on, että kirjastoissa on

laajennettuja aukioloaikoja asiakkaiden palveluiden parantamiseksi. Pohjois-Savon alueella on jo nyt useita laajennetun aukioloajan kirjastoja ja lisää on tulossa. Kuopion kirjastolla on 1832 e-kirjaa/e-äänikirjaa. E-äänikirjat ovat olleet hyvin suosittuja. Hankinnat e-kirjoissa ovat nousseet viime vuonna 344% ja lainat 50 %. E-musiikin käyttö: Naxos ja Naxos Jazz ovat menneet alaspäin. Kuopiossa ollaan kiinnostuneita striimattavista elokuvapalveluista. Kuopiossa suunnitellaan syksyksi kirjastoaineistojen kilpailutusta.

Mikkeli/Lumme-kirjastot/Pia Kontio

Lumme-kimpassa on otettu käyttöön yhteinen varausjono vuoden vaihteen alusta. Myös siellä kuljetusmäärät ovat kasvaneet yli odotusten. Lumme-kimpan perustamisen yhteydessä asiakastietoihin on jäänyt tuplatietoja ja asiakkuuksia on nyt yhdistetty yhdelle kirjastokortille. Alueella Suomenniemen kirjasto alkaa syksyllä toimia osittain omatoimikirjastona. Otavan kirjasto toimii yhteistiloissa nuorisotoimen kanssa elokuusta lähtien. Mikkeliissä siirrytään tämän vuoden aikana keskitettyyn valintaan ja aineiston kellutukseen. Lumme-kirjastot ovat liittymässä Finnaan, asiaa selvitetään.

Kotka/Kyyti-kirjastot/Saara Leskinen

Kyyti-kimppa on koko maakunnan laajuinen kirjastokimppa, joka on KOHA-kirjasto ja verkkokirjastoksi on tulossa FINNAn käyttöliittymä. Hankintoja ollaan siirtämässä verkkokaupan kautta tehtäväksi. Kirjastolain myötä koko kimpan käyttöäännöt on tarkistettu. E-aineistojen käyttö nousee, etenkin e-lehtien ja Ellibsin e-kirjojen. Vuoden vaihteessa on hankittu Rockway-musiikkikoulu ja sen käyttö on ollut hyvää. Naxos-musiikkipalvelun käyttö on sen sijaan laskenut. Kyyti harkitsee luopuvansa Aleksin – tietokannasta vuoden lopussa. PressReaderin käyttö on alueellisesti jakautunutta, mutta silti hyvällä tasolla.

Porvoo/Porsse/Asko Rossi

Porvoossa on myös käyty kirjaston käyttösääntöjä läpi. Työssä on huomioitu uusi kirjastolaki ja YKN:n suositukset käyttösäännöille. KOHA otetaan Porvoossa käyttöön toukokuussa. Kirjastolain asetuksen muutokseen liittyvä maakuntakirjastojen muuttuminen alueellisiksi kehittämiskirjastoiksi sekä siihen liittyvät aluejaot ja tehtävät ovat olleet nykyisten maakuntakirjastojen keskusteluissa. Tähän lakimuutokseen ja muihin yhteisiin keskusteluihin kaivattiin mahdollisuutta verkkotyötilaan, jossa eri alueiden kirjastot voisivat keskustella. [Porvoo ja Lappeenranta](#) ovat saaneet hankerahoitusta AVI:lta yhteiselle hankkeelleen koulujen e-oheislukemistolle. Uuden HELLE-kimpan myötä hankitaan uusia kirjastokortteja.

Turku/VASKI/Kaisa Hypén

Vaski-kimppaan kuuluu 18 kuntaa. Kirjastojärjestelmä on Aurora ja verkkokirjasto FINNA. KOHAan liittymistä suunnitellaan vuodelle 2018. Turussa ajankohtaista on aineiston valinnan keskittäminen ja aineiston kelluttaminen. Koko kaupungin laajuisen yhteisen kokoelman työprosesseja hiotaan. Operatiiviset sopimukset ensi vuoden osalta on tehty. KirjastoVisio:ta on myös tehty. Uusi hankintaportaali, jolla katsotaan päivän paras hinta aineistolle, on käytössä. Kaisa oli esittelemässä portaalia konsortion koulutuspäivässä. Luento on katsottavissa [Kirjastokaistalla](#). E-aineistojen käyttö kasvaa ja etenkin e-äänikirjat ovat olleet kysyttyjä. Myös Vaski: n hankkima Naxos Spoken Word on hyvässä käytössä. Elokuvien hankintaan ja poistoon tehdään suuntaviivoja, valmis suunnitelma pitäisi olla käytössä

syksyyn mennessä. Turussa on 6 omatoimikirjastoa. Digitointeja liittyen kirjan historiaan on tehty.

Rovaniemi/Lapin kirjastot/Kati Vuontisjärvi

Lapin kirjastot ovat siirtymässä KOHA-kirjastojärjestelmään. Muutoksen myötä Lapin kirjasto –kimppa kattaa kaikki Lapin maakunnan alueen yleiset kirjastot. Yhteisiä käytöissäntöjä on tehty ja myös strategiatyötä kaikille Lapin kirjastoille. Omatoimikirjastot ovat yleistyneet Lapissa. Kellutus ja keskitetty valinta ovat myös Rovaniemellä tällä hetkellä ajankohtaisia asioita. Sähköinen e-oheislukemisto –hanke on toteutettu ja siitä on saatavilla [loppuraportti](#). Lapin kirjastot jatkavat sähköisen oheislukemiston tarjoamista kouluille, koska kokemukset ovat olleet hyviä. Etenkin novellit olivat hyvin suosittuja lukijoiden keskuudessa. Ellibs on luvannut e-lukemistoon käytettävään käyttöliittymään parannuksia. Rovaniemen kirjastoissa on meneillään osaamiskartoitus, jossa kartoitetaan henkilökunnan nykyiset taidot ja ennakoitua tulevaisuudessa tarvittavia taitoja. Rovaniemen kirjasto on jakanut tänä vuonna ensimmäistä kertaa Lappi –kirjallisuuspalkinnon. Sen voitti [Kerttu Vuolab](#). Saamenkielisen aineiston saaminen kirjastoille viimein myös e-kirjoina, on Lapissa tärkeää. Tällä hetkellä kirjastotarjontaa saameksi ei ole.

Jyväskylä/Keski/Hanna Martikainen

Keski-kirjastokimppaan kuuluu 23 kuntaa eli kaikki maakunnan kirjastot. Kirjastojärjestelmäasiat ovat Jyväskylässä hyvällä tolalla. Kaupungin taloustilanne on parantunut viime vuosista. Jyväskylään ollaan rakentamassa 2 uutta kirjastoa, jotka ovat yhteisrakennuksia koulun kanssa (Kuokkala, Keljonkangas). Pääkirjaston peruskorjaus tarpeen, mutta ei toistaiseksi investointiohjelmassa. Keski-kirjastoille on tarjottu etäkäyttöistä eMagz –pilottia. Tarkkaa hintaa ei ole vielä saatu, mutta kirjasto on varovaisen kiinnostunut pilotista. Viime vuoden lopulla Keski luopui Zinio -sopimuksesta ja on ohjannut ulkomaisia lehtiä lukevia asiakkaita käyttämään PressReaderia. Vuoden alusta Keski-kirjastot aloitti Rockway-musiikkikoulun tilaamisen. Painettujen lehtien uusi hankintasopimus BTJ:n kanssa on ollut ongelmallinen: lehtiä ei ole tullut ajallaan ja BTJ on jo ilmoittanut, että joidenkin lehtien numerot on pysyvästi menetetty. Aiheesta on reklamoitu KL-Kuntahankintoja. Jyväskylässä on käytössä osittainen kellutus ja keskitetty valinta. Collection HQ on käytössä ja todettu toimivaksi kokoelmatyökaluksi. Muovitus on tarkoitettu ulkoistaa lähiaikoina. Myös Keskissä otetaan responsiivinen Areena käyttöön. Jyväskylällä ja Turulla on yhteinen hanke liittyen Big Datan hyödyntämiseen kokoelman kehittämisessä. Kehittämislinojen päivitys käynnissä. Tavoitteiden asettamista ja henkilöstön osaamiskartoitusta tehdään uuden kirjastolain tuomien vaatimusten myötä. Osaamisen kehittämisessä kirjasto pilotoi kaupungin sisällä Humap REAL-ympäristöä.

5. Metatieto –hanke

Metatieto –hanke hakemus on ollut käsiteltävänä Viestinnän tutkimussäätiön johtokunnassa 29.3.2017. Päätöstä hakemuksen hyväksymisestä ei ole vielä tullut. Kun asia ratkeaa siitä tiedotetaan kirjastoja.

6. Jäsentilanne ja budjetti

Konsortiossa on tällä hetkellä jäsenenä 221 kuntaa. Jäsenmaksut on kerätty nyt ensimmäistä kertaa. Käytiin läpi taloudellinen tilanne, suurimmat menot ovat henkilöstömenot, Koko Kansa Lukee –kampanja, koulutuspäivän järjestäminen, Kantar-TNS tutkimuksen tilaaminen.

7. Ajankohtaista e-aineistoista

[Linkki esitykseen](#)

8. Ajankohtaista kilpailutuksista

Ks. edellinen kohta

9. e-kirjasto: kehittäminen/Erkki Lounasvuori

Erkki Lounasvuori esitteli e-kirjastoa ja sen toimintoja. Palvelussa on päivittäin käyttäjiä n. 1300, käyttö on nelinkertaistunut viimeisen vuoden aikana. e-kirjastossa etenkin suosittelu toiminto on hyvä. Suositukset perustuvat annettuihin asiasanoihin. Tällä hetkellä kuvailutiedot tulevat HELMET-luettelosta, mutta kokoelmat kimppojen välillä eivät ole identtiset, joten osalla aineistosta on puutteelliset kuvailutiedot. Tähän saadaan helpotusta, kun myös KirjaSammon luettelointitiedot voidaan yhdistää e-kirjaston tietueisiin. e-kirjaston kehittämiseen on haettu hankeavustusta OKM:ltä. Päätöstä ei ole vielä saatu.

10. e-aineistoesite yhteistyössä Kirjastot.fi:n kanssa

Kirjastot.fi ja Päivi Litmanen-Peitsala ovat kysyneet olisiko kirjastoilla tarvetta yhteiselle markkinointimateriaalille liittyen e-aineistoihin. Näitä voisivat olla esitteet, valmiit tiedotepohjat, bannerit verkkovisuiille, sähköpostien allekirjoitukset. Monet kunnat vaativat, että niiden julkisissa tiedotteissa pitää olla oman kunnan logo. Tämän vuoksi toivottiin, että luotaviin materiaaliin tulisi tulla kunnan tai kimpan logolle, johon kirjastot itse voisivat lisätä kunnan/kimpan oman logon. Ohjausryhmä piti esitystä hyvänä ja etenkin esitettä ”Kirjastojen verkkoaineistoja opetukseen” pidettiin onnistuneena.

11. Aloite: Axiell e-kirjojen integrointi Finnaan/Sarmela

Matti Sarmela kertoi, että Axiell on ollut kiinnostunut kehittämään e-kirjojen integrointia kirjastojärjestelmiin. (Lainautiedot näkyvät omissa tiedoissa ja sitä kautta Finnassa.) Virallista pyyntöä ei ole vielä tullut, joten odotetaan Axiellin esitystä asiassa ja katsotaan sitten miten edetään.

12. Sähköisten työtilojen hankinta, pienhankintoja varten/Sarmela

Käsiteltiin asia. Pysyvää ratkaisua sähköiselle työtilalle ei kannata rakentaa. Kun tarvetta yhteiselle työtilalle seuraavan kerran ilmenee, tutkitaan tapauskohtaisesti miten olisi järkevä toimia.

13. Muuta

Keskusteltiin verkkovälitteisten elokuvapalveluiden tarjoamisesta kirjastoissa. Tarjontaa striimattaville elokuvapalveluille on ollut, mutta ongelmallista on ollut sopivan hinnoittelumallin löytäminen palveluille. Kirjastojen näkökulmasta hankintakustannusten ennakoitavuus on erittäin tärkeää. Tämä korostuu etenkin keskikokoisissa ja suurissa kirjastoissa. Päätettiin selvittää mahdollisuutta yhteiseminaariin esim. KAVI:n ja YLE:n kanssa asiasta.

Keskusteltiin KL-Kuntahankintojen lehtisopimuksesta BTJ:n kanssa. Toimitusvaikeudet ovat olleet tilauksissa suuria. Pohdittiin mahdollisuutta yhteiseen reklamaatioon.

Keskusteltiin kokoelmapoliittisista asioista. Maakuntakirjastoilla on omat maakunnalliset kokoelmansa, alueilla myös useilla kunnilla on omat kotiseutukokoelmansa. Päällekkäisyyttä kokoelmissa on, miten voitaisiin edistää maakunnan tasoista kokoelmapolitiikkaa. Uudessa asetuksessa alueellisten kehittämiskirjastojen tehtävät eivät vielä ole tiedossa. Myös musiikin varastointi selvitystä odotetaan. Todettiin, että on tarve koko maan kattavalle yhteiselle kokoelmapolitiikalle.

14. Kokouksen päätös

Kokous päätettiin 14.36. Seuraava kokous 10.10.2017 klo 10, Pasilan kirjasto, KiFin neukkari.

Muistion vakuudeksi,

Virva Nousiainen-Hiiri

Aino Ketonen